

БІБЛІОГРАФІЯ

Леонтович О. В. Шульгини: батьки, діти, онуки. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2012. – 96 с. + 16 іл.

На третьому десятку років незалежності України триває процес повернення із радянського забуття імен видатних постатей національної історії, борців за українську державність, її будівничих, які завжди були добре відомими в діаспорі й замовчуваними тривалий час на рідній землі. Про родину таких постатей, Шульгиних, йдеться у праці Олени Леонтович, яка в передньому слові зазначає: “Вони плекали в собі негучне почуття патріотизму, зберігали ідеали відданості українській ідеї протягом усього життя. Бо це були люди, нездатні до переступів, які працювали для громади, для України без упину, не дбаючи про власні вигоди”. Вісім нарисів висвітлюють життєпис трьох поколінь, який пройшов через Київ, Швейцарію, Одесу, Сибір, Єлисаветград (тепер – Кіровоград), Львів, Рівне, Францію, США.

Автор пише, що глава роду Яків Шульгин, уродженець Києва, здобув університетську освіту історика. Українофільство привело до переїзду в Швейцарію, де займався громадсько-політичною діяльністю. Далі була Одеса, де Яків Миколайович заарештовується і висилається до Сибіру. Після повернення до Києва старогромадівець друкує в “Київській Старовині” матеріали з історії Коліївщини, з життєпису гетьмана Полуботка та ін. Не змігши влаштуватися на роботу за фахом, Шульгин із сім’єю перебирається до Єлисаветграда, де працює заступником керуючого відділенням держбанку. Тут він спілкується з Тобілевичами, Кропивницькими, Заньковецькою, Вороним, Михалевичем. Із поверненням до Києва глава родини займається громадською, науковою, педагогічною діяльністю.

У статті про сина Я. Шульгина Олександра висвітлюється його шлях у великій політиці в добу національно-визвольних змагань та екзилі, внесок в історичну науку. Уродженець Полтавщини, нащадок козацьких старшинських родів став членом Центральної ради, Генеральним секретарем міжнаціональних справ, Міністром закордонних справ УНР (першим). Він керуватиме зовнішньополітичним відомством і в еміграційному уряді, деякий час виконуватиме обов’язки очільника останнього. Напевне, найвідомішим із загиблих під Крутами національних героїв є уродженець Єлисаветграда брат Шульгина Володимир. Щорічно наприкінці січня його пам’ять вшановується на місці поховання на Лук’янівському цвинтарі в Києві.

У праці висвітлено життєпис, внесок у національну історію й інших представників цього роду, серед яких – Державний секретар уряду УНР в екзилі, автор першого українського підручника з арифметики (за часів П. Скоропадського), українські громадські діячі. До цього роду належить і сама авторка книги О. Леонтович.

Праця щедро ілюстрована – близько півсотні фотографій, переважно із сімейних архівів. При її написанні використано 36 виданих у Києві, Парижі, Нью-Йорку, Мюнхені, Торонто, Москві, Полтаві, Курську, Луцьку, Аугсбурзі, Кіровограді, Дрогобичі, Львові праць.

Перша спроба викладу життєпису цілої плеяди вихідців із сім’ї Шульгиних, безумовно, викличе інтерес в істориків, краєзнавців, усіх, хто цікавиться славними й трагічними сторінками національної минувшини. Вона може стати поштовхом до пошукової роботи науковців у київських, кіровоградських, полтавських, львівських, одеських, рівненських та закордонних архівах для поглибленого вивчення історії цього роду. Публікація має стимулювати увічнення пам’яті представників роду Шульгиних на їхніх рідних теренах – Полтавщині та Кіровоградщині.

С. І. Шевченко (Кіровоград).